

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג יוסף מוגרבי שליט"א

שבלומדו עם הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל ב"כולל קדשים" שיסד ה"חפץ חיים" התעוררה שאלה ובעיונם מצאו הפניה לאחד הספרים הנדירים העוסק בעניינים אלו. זכרו שה"חפץ חיים" מזכיר ספר זה ב"ליקוטי הלכות" שלו. ירד הרב מפוניבז' לבית ה"חפץ חיים" וביקש לשאול את הספר. "ספר חשוב ונדיר הוא", אישר ה"חפץ חיים". "אינו ברשותי. כשעסקתי בהלכות אלו שאלתי מספריתו של פלוני בעיר לידא, והשיבותי לבעליו". תמה הרב מפוניבז': "הלא עסקתם בעניינים אלו במשך שנים, ומדוע לא רכשתם את הספר?" וה"חפץ חיים" תמה לשאלה: "לא רכשתי, משום שעלה כסף!" הרב מפוניבז' לא הבין: "כסף?!" לימדונו לבזו לכסף, לזלזל בחומריות! וה"חפץ חיים" ענהו בנועם: "הלא תבין, בשביל כסף צריך לעבוד, ועבודה גוזלת זמן, חזמן הוא חיים, ואת החיים יש לנצל לדברים החשובים באמת, ללמוד עוד ועוד!" והיה הרב מפוניבז' מספר זאת, ומתפעל. אמר: "לימים, כשביקרתי באמריקה לביסוס מוסדות התורה, שמעתי את הפתגם הנפוץ שם: 'טיים איז מאני', זמן הוא כסף. אצלם הכסף הוא העיקר, ואף זמן נמדד בכסף. ואצל ה"חפץ חיים" היתה ההשקפה הפוכה: מאני איז טיים, בחיסכון בהוצאת כסף אפשר לרכוש עוד זמן, והוא העיקר, כי הזמן הוא חיים, ומרבה תורה מרבה חיים (אבות פ"ב מ"ז)!" ופעם ביקר ה"חפץ חיים" בבית בנו, וכלתו גחנה ופתחה את מגרת ארון הבגדים, והופתע לראות מגרה גדושה בזוגות נעליים - טוב, כל זוג שונה מרעהו. האחד שטוח ולאחר עקבים גבוהים. ובהירים וכהים, מלאק ומזמש, לא הרי זה כהרי זה - הפטיר: "פעם שמו דגש על הראש, והיום שמים דגש על הנעליים..." פעם הראש היה המגרה החשובה. וגדשוהו בתורה במשנה ובגמרא, בבלי וירושלמי, מדרש והלכה - והיום, "על מכרם בכסף צדיק, ואביון בעבור נעליים" ... או לנו מיום הדין, או לנו מיום התוכחה. מה נענה ומה נאמר... (והגדת)

"ולא יכול יוסף להתאפק, ויתן את קולו בבכי. ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי, ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו" (בראשית מה, א-ג). אבא כהן ברדלא אמר: אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה. יוסף קטנן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו. לכשיבוא הקדוש ברוך הוא ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא, שנאמר: "אוכיחך ואערכה לעיניך" (תהילים ג, כא), על אחת כמה וכמה (בראשית רבה צג, י)! מה היתה תוכחתו של יוסף? - "אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה" - מכרתם אח לחיי עבדות, לעשרים ושתים שנה, ועבור מה? "על מיכרם בכסף צדיק, ואביון בעבור נעליים" (עמוס ב, ו) - איבדתם נפש אח, עבור זוטות?! "ולא יכלו אחיו לענות אותו". לכשיבוא הקדוש ברוך הוא ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא - מה איבד בידיים, ועבור מה - על אחת כמה וכמה! כשהקדוש ברוך הוא יאמר לכל אחד: "אני ה' אלוקיכם אשר "מכרתם" אותי", המרתם את עבודתי - במקום ללמוד, במקום לנצל את הזמן, במקום לנצל את הכוחות למצוות, לנצל את הכשרונות ללימוד התורה, לנצל את הכסף לחסד ולהחזקת תורה, השקעתם מעיניכם ב"נעלים"... בנו של ה"חפץ חיים" זצ"ל בנה ביתו בסמוך לביקתתו של אביו הגדול. ה"חפץ חיים" הגיע לחנוכת הבית, וראה את הקירות מחופים בטפטים, גלילי נייר מודבקים. ניגש, סקר, הושיט אצבע ונגע בריפרוף, ונשק לאצבע בחרדת קודש. תמה הבן, והאב אמר: "אח, בית של תורה!" אורו עיני הבן. וה"חפץ חיים" התפעל: "לראשונה רואה אני קירות מחופים בדפי גמרא!" לא הבינו: קירות - מחופים - בדפי - גמרא?! הסביר: "יריעות הטפטים עולות כסף, ועבור הכסף יש לעמול, והעבודה צורכת זמן, ובאותו הזמן אפשר היה ללמוד כמה וכמה דפי גמרא. הוי אומר שהקירות מחופים בדפי גמרא!" "אשר מכרתם אותי..." ולא עבור טפטים בלבד - הרב מפוניבז' זצ"ל סיפר,

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

כניסת שבת	יציאת שבת	רבנו תם
16:19	17:21	17:53
16:05	17:20	17:58
16:10	17:19	17:51
16:26	17:23	17:55

הפטרה: ויהי דבר... ואתה בן אדם (יחזקאל ל"ז)

הילולא דצדיקאי

- א: רבי יעקב ב"ר יוסף ריישר
- ב: רבי משה דוד ב"ר שמואל וואלי
- ג: רבי יחזקאל ב"ר מאיר יחיאל הלוי חולצשטוק
- ד: רבי ישועה פסיס
- ה: רבי ראובן אליצור ב"ר יצחק מאיר קרלנשטיין
- ו: רבי יהושע ב"ר יצחק שהרפני
- ז: רבי אברהם ב"ר מרדכי גולדמן

הצלחת דן בן חנה זוג' עכ"ב - לבריאות שמירה עליונה והרמת קין המזל וכט"ס לעד אכ"י
העלון אסור בטלטול במקום שאין עירוב • אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה

לע"י
האשה הנעלה
רבת המעלה
ורדה גרדה שניצר
בר' מאיר ז"ל

לע"י
איש החסד ורב
הפעלים
משה שניצר
בר' מנחם מנדל ז"ל

✓ קטן שהגיע לשלוש עשרה שנה שלימות, נעשה גדול ונקרא איש, ומתחייב בכל המצוות והעונשים שבתורה. ואם נולד בבין השמשות, כיון שיש לנו ספק אימתי נעשה גדול, אם לפי תאריך יום העבר או תאריך יום המחרת, לכן מחמירים בכל דבר שהוא מן התורה. הנולד בחודש אדר בשנה פשוטה, אינו נעשה בר מצוה אלא באדר שני. והנולד באדר א' בשנה מעוברת, נעשה בר מצוה באדר א'.

✓ מצוה על האב לעשות סעודה ביום שבנו נעשה בר מצוה כיום שנכנס לחופה. וטעם הסעודה מפני שעתה נעשה איש ומתחייב במצוות התורה, ועוד טעם מפני שגדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, ולכן כשנעשה הבן גדול והוא עתה מצווה, יש לעשות סעודה.

✓ יומין האב לסעודת הבר מצוה תלמידי חכמים וירבה בסעודה ושמחה כיד ה' הטובה עליו, שמסעודה זו יהיה סניגוריה גדולה על ישראל שיאמרו מליצי יושר לפני הקב"ה: "רבונו של עולם ראה בניך כמה הם שמחים על אשר נכנסים בעול מצוותיך", וסעודה עליו נקראת סעודת מצוה, ואם יודע הבן לדרוש בדברי תורה - ידרוש, ואם לאו - ידרוש האב, ואם לאו - ידרוש תלמידי חכם אחד מהקוראים. וטוב שהחתן בר מצוה ילמד מסכת ויגמור ביום הבר מצוה.

✓ חגיגת בר מצוה שחוגגים אותה בתערובת אנשים ונשים בריקודים ומחולות - אין זו שמחה אלא תוגה, שבמקום להביא ברכה לחתן הבר מצוה על ידי כניסתו לעול המצוות, הרי הם מביאים עליו קללה חלילה, שהברכה נהפכת לקללה שהרי גורם הוא לכל המשתתפים לקבל עונש חמור של גילוי עריות, וודאי שגדול עונו מנשא, ולכן על האיש הנלבב לחוס על נפשות ילדיו ובני ביתו ולהתרחק ממקומות כאלו.

✓ ישנם מקומות שאין ידם משגת לעשות סעודה ביום הבר מצוה, ולכן מעכבים ההורים את הנחת התפילין לבן שהגיע לגיל שלוש עשרה שנה עד אשר תשיג ידם לעשות סעודה, וזהו איסור גמור ועוון פלילי, שבודאי שאין להשהות את מצות הנחת התפילין עבור הסעודה, גורמים לבן לעבור בשמונה מצוות עשה בכל יום.

✓ כשנעשה בנו בר מצוה, צריך האב לברך "ברוך

שפטרני מעונשו של זה", ומברכים ברכה זו בלי שם ומלכות. והטעם לברכה זו, מפני שעד עתה נענש האב כשחטא הבן עבור שלא הנכו למצוות התורה, אבל כשנעשה איש, מתחייב הוא להתחזק בעצמו למצוות ה' יתברך, ואף על פי ששוב אין על האב ענין חינוך, מכל מקום יש על האב מצות תוכחה כשרואה שבנו אינו מתנהג כשורה, וכשאינו מוחה בידו נענש עליו, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל: כל מי שיש לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה, נתפס בעוון אנשי ביתו.

✓ נהגו לברך ברכת "ברוך שפטרני" בשעה שהנער עולה לתורה בפעם ראשונה, או כשהוא מתפלל בציבור בתור שליח ציבור שאז נודע לרבים שהוא בר מצוה. ואפשר לברך "ברוך שפטרני" גם בעת סעודת הבר מצוה.

✓ טוב שהחתן בר מצוה ילבש בגד חדש או יאכל פרי חדש ויברך "שהחיינו", ויכוין בברכה זו גם על הכנסו באותו היום בעול המצוות. ונהגו במצרים לערוך שמחת בר מצוה בשמחה ובשירים ונרות דולקות כמזמנתי חתן וכלה.

✓ מותר לעשות סעודת בר מצוה ביחד עם סעודת מצוה אחרת כגון שמחת סיום כתיבת ספר תורה, ואין בזה איסור של עירוב שמחה בשמחה, ומכל מקום נכון שיעשו מאכל מיוחד לכבוד הבר מצוה ומאכל מיוחד לכבוד המצוה השניה.

✓ המנהג שנהגו להעניק מתנה מטעם הנהלת בית הכנסת לחתן הבר מצוה בשבת, יש לו על מה שישמוך והנה להם לישראל, ומכל מקום נכון יותר שבאבי בית הכנסת זיכה לו המתנה מערב שבת על ידי אחר, באופן שיגביה את המתנה ויאמר: "אני זוכה לו לפלוני מתנה זו", וכן יש לנהוג בכל מתנה שאדם רוצה להעניק לחבירו בשבת או ביום טוב שיזכה לו אותה מערב שבת, ואז מותר ליתנה לחבירו בשבת אם אין עליה תורת מוקצה, אבל ברור שבמקום שאין עירוב ברשות הרבים, צריך להימנע בהחלט מלהוציא את המתנה ממקום למקום.

✓ יש מקומות שנהגו שחתן הבר מצוה עולה לתורה שלישי ולאחר שמברך ברכת התורה האחרונה עומד ודרוש בפני הקהל, ויש למנהג זה על מה לסמוך, אלא שבשעת הדרשה נכון לסגור את ספר התורה ולא להסתפק בכיסוי ספר התורה במפה, ומכל מקום נכון

יותר שהקהל יסכימו מרצונם הטוב בלי שום מחלוקת, שמכאן ולהבא החתן בר מצוה ידרוש לאחר סיום ברכות ההפטרה, כמנהג רוב ככל בתי הכנסת בירושלים.

✓ מותר לחתן בר מצוה לדרוש בבית הכנסת לפני ארון הקודש ופניו כלפי העם, וכמנהג הרבנים בשעה שנושאים דרשה לפי הציבור ואין לרהר אחר המנהג, ומכל מקום במקום שאפשר יש להשתדל שלא יהיה אחריו כלפי הספר תורה ממש אלא יצדד עצמו מעט.

✓ נער שמניח תפילין ימים מספר לפני מלאת לו שלוש עשרה שנה, והולך עם הוריו לביתה כנסת בטקס חגיגי ביום שני או ביום חמישי בקול רינה ותודה המון חוגג, רשאי לעלות ולקרות בתורה ומצטרף הוא למניין שלושה.

✓ שני חתני בר מצוה שזדמנו יחד באותו בית הכנסת בימי שני וחמישי, אין להעלות את שניהם לתורה אחר הכתן והלוי, שאין רשאים להוסיף על מניין שלושה עולים לתורה בימי החול מפני טורח ציבור, אלא יעלה אחד מהם בלבד, ומכל מקום רשאים לבקש מהכהן שימחול על כבודו ויצא לחוץ בתחילת קריאת התורה ויוכלו לעלות שני חתני הבר מצוה, ואם אינו יוצא לחוץ, יאמר השליח ציבור "אף על שיש כאן כהן יעמוד ישראל במקום כהן".

✓ נהגו שלא לומר תחנון ונפילת אפיים כשיש בבית הכנסת חתן בר מצוה שמלאו לו שלוש עשרה שנה ויום אחד באותו יום, והמנהג נכון וישר יש להם על מה שיסמוכו.

✓ המנהג שנהוגים לעשות מסיבה חגיגית, סעודת הודאה ושמחה לבת מצוה ביום מלאת לה שתיים עשרה שנה ויום אחד, הוא מנהג טוב והגון, וטוב שיאמרו שם דברי תורה ושירות ותשבחות לה' יתברך, אולם יש לשמור בקפדנות על כללי הצניעות לפי דעת תורתנו הקדושה. וצריכה הבת להיות שמחה באותו היום ותלבש בגדי שבת, ואם יש אפשרות תלבש בגד חדש ותברך שהחיינו ותכוין גם על כניסתה בעול המצוות.

✓ חתן בר מצוה יש לו ללמוד ביום שנעשה בר מצוה יותר משאר ימים, ולא יפסיק מלימוד באותו יום לא ביום ולא בלילה, וטוב ללמוד משניות מפני שהוא אותיות נשמה או בספר זוהר הקדוש.

(הבית היהודי)

טוב טעם וזעזוע למדני - טעמי המנהגים

✓ עם סיום קריאה של ספר מספרי התורה בבית הכנסת נוהגים שהקהל אומר: חזק חזק ונתחזק. **הטעם:** ע"ש שנאמר (יהושע א', ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפניך וכו' הלא צייתוך חזק ואמץ, מכאן יצא המנהג לומר למסיים לקרות התורה בכל פעם חזק, ועוד, על הפסוק (דברים כ"ז, כו) "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת" דורשים בירושלמי (סוטה ז, ד): למד ולימד ושמר ועשה, והיתה ספיקה בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור, לפיכך אומרים למסיים, שלמד ולימד, שגם יחזק לומדי תורה. ועוד, משום שאמרו (ברכות לב:): ארבעה צריכים חיזוק. תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך ארץ.

✓ אחרי קריאת התורה הגולל את הספר וכן כל מי שהספר עובר לפניו מלווה אותו לארון הקודש.

הטעם: ע"ש הנאמר (דברים י"ג, ה) אחרי ה' אלוהיכם תלכו.

(אוצר טעמי המנהגים)

נצור לשונך

✓ מי ששמע לשון הרע והאמין בליבו, בין שהלשון הרע הוא מחלקי הגנות שבין אדם למקום ובין שהוא בין אדם לחבירו, תיקונו, שיתחזק להוציא את הדברים מליבו שלא להאמינם, ויקבל על עצמו על להבא שלא לקבל עוד לשון הרע על אדם מישראל, ויתוודה על זה, ובזה יתקן את הלאוין והעשין שעבר על ידי קבלת לשון הרע. וכל זה כשעדיין לא סיפר לאחרים את אשר שמע, אבל אם סיפר אין לו תקנה אלא עד שיפייס את אותו אדם שדיברו בגנותו, או שיראה להוציא את הדבר מלב האנשים שסיפר בפניהם.

✓ מי ששמע לשון הרע וקיבלו, עובר גם על לאו של "לפני עיוור לא תיתן מכשול" (בנוסף לעוד לאוין ועשין). כי על ידי ששמע הכשיל את המספר באיסור לשון הרע, ולכן (בנוסף לתיקון המוכר בסעיף הקודם), צריך הוא להשתדל ולהוציא את השנאה מלב המספר על אותו אדם שסיפר עליו, ובזה יתקן גם את הלאו של "לפני עיוור".

(חיים ללא לשון הרע)

סיפור לשבת

מגלגלין זכות על ידי זכאי! בחור צעיר שביקש לזכות את הרב במצוה - זכה שעל ידו ישוב בן תועה לאביו שבשמים. הרב כדורי למד בחברותא עם הרב דרזי זצ"ל. השניים היו עסוקים בפרטיה של מצות ראשית הגז, ובצד המתין בחור צעיר ששמו ירון, שהרב יתפנה אליו. הנושא הנלמד הגיע לאחוניו, והנה צץ רעיון במוחו. עם תום הלימוד, פנה ירון לרב, וביודעו עד כמה מחבב הרב את המצוות התלויות בארץ, שאל בפשטות אם כבר זכה רבנו לקיים את מצות ראשית הגז... "עדיין לא באה מצוה זו ליד", השיב הרב. "האם הרב מעונין שאדאג לכך?", התענין ירון בכנות, חפץ ליהנות את הצדיק במצוה נדירה. "ודאי אם יש לך כבשים", השיב הרב. "לי עצמי אין", אמר הצעיר, "אולם לכבוד הרב אשיג" ... פנה ירון לקיים את דברו, ואכן, לאחר זמן מה, גילה כי במושב "בית זית" מגדל אחד התושבים עדר בן מאה כבשים שעדיין לא נגזזו. בהגיע היום המיועד, הגיעו הרב ומקורביו למקום, כדי לקיים את המצוה המיוחדת. ואולם לאחר בירור קצר, נודע לרב כי הגוזז במקום הוא גוי. דעתו לא היתה נוחה מכך, והפמליה שבה כלעומת שבאה. חלפה שנה. ירון לא נואש מן הרעיון. "הגוזז הוחלף!", בישר לרב, "כעת יכול הרב לקיים את המצוה בשלמות!". שוב הגיעו הרב ומלוויו למקום, ואומנם התברר כי הגוזז יהודי הוא, אך יהודי הרחוק עד מאוד מעולם היהדות. פנה הרב אל האיש המגושם ושאלו במאור פנים: "האם אתה כהן?". "אני מה?", תמה הגוזז, שכלל לא הבין את שאלת הרב, אך משהתעשת מעט, השיב בביטחון: "אני ישראלי!", "אכן", חיך הרב, "אבל אתה גם כהן?" אט אט החל המושג היהודי צף במוחו, והוא נזכר: "נדמה לי שסבא שלי היה כהן" ... או אז שוחח עימו הרב על סגולתו המיוחדת כבן למשפחת כהנים, בעוד האיש מאזין בסבר פנים רציני. לאחר שקיימו את מצות ראשית הגז, שב הרב לביתו, ובעקבות אותו מפגש, החל הגוזז המרוחק להתענין ביהדות, עד שחזר בתשובה שלמה!

מידי שנה היה הרב כדורי זצ"ל נוהג לצאת למנוחה בת כמה שעות בים המלח. מובן שזמנו שם לא חלף בבטלה. תמיד הצטייד בספרים בהם ילמד במהלך המנוחה המצומצמת. המעשה אירע בשנת תשמ"ב. אל רבנו הצטרף המקובל הרב דרזי זצ"ל, והשניים יצאו לדרך, מנצלים ללימוד אף את זמן הנסיעה. הנהג שהסיע אותם היה מיומן במלאכתו וזהיר, אולם במהלך הירידה לסדום, לא הבחין באחד מתמורו ה"עצור" שהוצבו שם. השוטר שמיהר לעצור את הרכב, נראה היה כשש על ה"מציאה" שהודמנה לידו. "עמדו כאן בצד", פקד השוטר והוציא את פנקס הדו"חות. פנה הרב דרזי אל השוטר וביקשו: "אולי תותר הפעם, אנו פה עם החכם...", אבל השוטר השחצן היה נחוש בדעתו: "לא יודע מה זה חכם...", אמר ביהירות ופנה לכתוב את פרטי הרכב. הרב דרזי ביקש לגעור בו, אולם הרב כדורי אמר: "עזוב אותו! שיעשה מה שהוא רוצה..." במבט חתום החל השוטר למלא את הדו"ח, אולם העט שבידו סירב להותיר רישומים על הדף... הוציא השוטר מכיסו עט אחר, ושוב חזרה התופעה על עצמה. כל העטים שהיו בשטח נוסו, אך ללא הועיל. פרט לשריטות על הנייר, לא הצליח השוטר לכתוב דבר. התדהמה ניכרה על פניו, וההירות עזבה אותו לחלוטין. הוא התבונן בחוסר אמון ביושבי המכונית - מעולם לא קרה לו דבר כזה! או פנה אליו הרב כדורי, בירך אותו בחום, והרכב המשיך בדרכו אל ים המלח, ללא פגע או קנס כלשהו... (הרב כדורי)

"מהרו ועלו אל אבי" (מה,ט)

לכאורה היה צריך לומר, "מהרו ועלו אל אבינו" כיון שיעקב אבא של כולם, ומדוע אמר "אבי"? ויש לומר, שמכיון שלפני כן אמר להם יוסף וישימני לאב לפרעה וכו' ומושל בכל ארץ מצרים, חשש יוסף שהאחים יחשדוהו שהוא מתפאר ומתגאה בכך שהוא מושל במצרים, לכן אמר אל לכם לחשוש שמא מסתנוור אני מהכבוד ואזלזל בכבוד אבא, אלא "מהרו ועלו אל אבי", הדגיש "אבי" להרבות שנכנע ליד אביו, דהיינו "אבא שלי" שחייב אני בכבודו ובמוראו, והמשיך ואמר: "ואמרתם אליו: כה אמר בנך יוסף", הדגיש "בנך", להראות שנכנע אליו כבן שנכנע לאביו... (תורת הפרשה)

"ויגידו לו לאמור עוד יוסף זוי" (מה,כו)

רבינו האלשיך הקדוש זצ"ל דייק, כי די היה לומר שהוא מושל בכל מצרים, ובכלל זה הבשורה שהוא חי. ותירץ, שמשמעות "חיים" בעיני יעקב אבינו הייתה רוחנית: "צדיקים קרויים חיים", ורשעים אף בחייהם קרויים מתים. ואם היו מספרים לו שיוסף מושל בכל מצרים, היה חושש שהוא נוהג כמצרים, ואין זו אלא בשורה רעה! על כן סיפרו בתחילה שהוא "חי", נשאר בצדקו, רק אחר כך סיפרו שהוא גם מושל בכל מצרים. (מעייני השבוע)

"וירא את העגלות" (מה,כז)

אמרו חז"ל, שביקש לרמוז ולהזכיר לו, שכאשר נפרדו למדו פרשת עגלה ערופה. ויש להבין, מדוע דוקא פרשה זו? והביא רבינו עובדיה מברטנורא זצ"ל את דברי המדרש, שכאשר יעקב שלח את יוסף לשכם, הלך ללוותו. אמר לו יוסף: אבא, חזור הביתה, שלא אענש בזלזול בכבודך! אמר לו יעקב אבינו: אדרבה, בני, מי שאינו הולך ללוות את האורח נענש, אם מצאה חלילה את האורח רעה. לכן, אם ההלך נהרג בדרכו, חייבת העיר הקרובה אל החלל להביא עגלה לנחל, וזקני העיר סומכים עליה את ידיהם, ואומרים: "ידנו לא שפכו את הדם הזה". שאלה הגמרא: וכי תעלה על דעתך שזקני בית דין שופכי דמים הם? אלא מעידים הם שלא נפרדו מההלך שעבר בעירם בלא ללוותו. כך שח יעקב ליוסף, ומתוך כך לימדו פרשת העגלה הערופה! (מעייני השבוע)

"רק אדמות הכהנים לבדם לא תהיה לפרעה" (מה,כו)

כתב האברבנאל זצ"ל: התורה מספרת לנו דבר זה, כדי ללמדנו, שיש לתת לכהנים וללויים תרומות ומעשרות, על מנת שיוכלו לעסוק בעבודת השם. אם המצרים לא התרעמו ולא התמרמרו, כאשר כהני האליל שלהם קיבלו את מזונם מקופת המלוכה, בימי הרעב הקשים ביותר, כשהם משוחררים מכל עול מלכות - הרי על אחת כמה וכמה שצריכים ישראל להתנהג כך ביחס לכהני הצדק שלהם, שלא תהא עינם צרה בתרומות ומעשרות... (מעייני השבוע)

חנוך לנוער

מה רוצים ממנו?

ידוע שהבן מטבעו נמשך אחר האב, ולכן כל מה שהאב אומר הוא בעל חשיבות מכרעת, כי בעיני הבן זו היא המציאות. על האב לנצל אמת זו כדי לחנך ולהדריך את בנו, למשל אם האב רוצה לחנך את בנו במידת הכנסת אורחים, הרי הדרך הטובה ביותר היא קיום מעשי של מצות הכנסת אורחים בבית בסבר פנים יפות ובשמחה, וחיוב המצוה על הילדים. אבל אפילו כשאין לאב עצמו אפשרות לקיים את המצוה בפועל ממש, הוא יכול לשבח את מי שמקיים המצוה ולהתקנא באושרו, ולהביע את כאבו על שאין באפשרותו לקיים מצוה זו. כך הוא מקנה לילדיו את ערך המצוה והאושר הגדול הטמון בזכות לקיים מצות הכנסת אורחים. וכבר אמרו רבותינו בתלמוד (סנהדרין יט.): "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים". וידוע המעשה שכתב בעל הבן איש חי זיע"א, באדם אחד שהיה קל דעת ומחלול במצוות, אבל כיון שידע בתוך תוכו את האמת, ברצונו היה להעניק לבנו חינוך יהודי טהור. והנה ביום בהיר אחד כשהגיע זמן ארוחת הערב, בראות האב שבנו אינו נוטל ידיו, לקח מקל ורצה להכות את בנו, ובטעות קיבל הוא עצמו את המכה ביד שמאלו. אשתו שניצבה לידו חייכה בהנאה. אמר לה בעלה: וכי את שמחה לאידי? ולשמחה מה זו עושה? ענתה לו בצדק: בשמים ידעו לכונן בדיוק מי יקבל את המכה, כיון שאתה בעצמך לא נוטל ידיים, אם כן מדוע מבקש אתה מהבן ליטול את ידיו? ואז הבין הבעל את טעותו ויבוש ויכלם. ומעשים בכל יום שהורים מלאים "טענות" על בניהם ובנותיהם על אופן התנהגותם, צורת דיבורם, על הדגש ששמים בעיני עולם הזה ודומיהם, ואינם שמים לב שבעצם הם התוו את הדרך הזו לבניהם ובנותיהם, הן על ידי דיבורם ומעשיהם, ומה הם רוצים מילדיהם? נשכילי ונחכים להראות לבנינו ובנותינו את הדרך ישכון אור, ונקצור את פירות האושר בעתיד.

זכו-שכינה ביניהם

מהו בית יהודי אמיתי?

נאמר בגמרא שבת (קכז.): שישה דברים אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, ואלו הן: הכנסת אורחים, ביקור חולים, עיון תפילה, השכמת בית המדרש, המגדל בנוי לתלמוד תורה, הדין את חבירו לכף זכות. ועוד נאמר בגמרא סוטה (י'): על הפסוק: "ויטע אשל בבאר שבע" - אמר ריש לקיש: מלמד שעשה פרדס ונטע בו כל מיני מגדים. רבי יהודה ורבי נחמיה, אחד אומר פרדס, ואחר אומר פונדק. "ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם" - אמר ריש לקיש: אל תיקרי "ויקרא" אלא "ויקריא", מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקדוש ברוך הוא בפה כל עובר ושב. כיצד? - לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו, אמר להם: וכי משלי אכלתם? משל אלוקי עולם אכלתם! הודו ושיבחו ובירכו למי שאמר והיה העולם. כל בית בישראל צריך להיות מיוסד ובנוי על פי המתכונת של אברהם אבינו. כל דירה יהודית צריכה להיות ערוכה ומסודרת על פי הדוגמה המסורתית של חיי תורה ומצוות. דלתות הבית תהיינה פתוחות לרווחה לכל נצרך, להאכיל רעבים ולהשקות צמאים, להלין אורחים עוברי אורח, לתמוך בנזקקים, לעודד נדכאי לב ולקבל כל אדם בסבר פנים יפות. הבית היהודי צריך להיות בית מקדש בזעיר אנפין, אשר ישלח קדושה מבעד לחלונותיו ודלתותיו אל סביבותיו, זוהי מתכונתו של בית יהודי - בית נאמן בישראל. כמובן שהדברים צריכים להיות על פי כל גדרי הצניעות והקדושה, באופן שאין בנות גדולות בבית ושאר דברים הצריכים בירור הלכתי השקפתי טהור, אך מידת החסד צריכה להיות בראש מעיינות בני הזוג, ודרך זו היא גם מורה לבניהם אחריהם לזכות לנחלה בשני עולמים.

מעשה בחמישה חברים "חוצניקים" (תושבי חו"ל ששהו בארץ), שנתקעו בלילה חורפי וקר בדרך בין עירונית. השעה היתה מאוחרת, והבחורים, שהיו אמורים לנסוע למרחק רב, לא הצליחו למצוא נהג שיסכים לקחתם. בכל פעם שהיתה עוברת מונית במקום, היה הנהג מתנצל ואומר שמתר לו לקחת רק ארבעה נוסעים ולא חמישה. בצר להם, עלה בליבם רעיון מוזר אך מקורי ביותר - הנה אחד הבחורים, היה קטן במימדי גופו, וביקשו ממנו הארבעה, ל... היכנס לתוך המזוזה הגדולה שהיתה ברשותם, כך יוכלו הארבעה להיכנס למונית, ואת חברים יניחו בתא המטען... (ברור הדבר שאסור בהחלט לנהוג כפי שנהגו, והרעיון הטיפשי שלהם יכול היה להסתיים באסון). הבחור הסכים, ונכנס למזודה. ואכן, הארבעה עצרו מונית, העמיסו את המזודה לתא המטען, ונכנסו ליישב ברכב. תוך כדי הנסיעה, התבדחו הארבעה בשפתם הזרה אודות הרעיון המוצלח, ועל חברים שטמון במזודה. אך דבר אחד לא ידעו - שגם הנהג מכיר את השפה ההיא, ומבין כל מילה שאומרים... הנהג עשה עצמו כלא מבין את שיחתם, ולעת עתה המשיך כרגיל בנסיעה. כשהגיעו ליעד, שילמו הבחורים לנהג את דמי הנסיעה - שלוש מאות שקלים, יצאו מהרכב, ועוד טרם הספיקו לפתוח את תא המטען, לפתע לחץ הנהג בעוצמה על דוושת הגז, ונמלט מהמקום. לאחר כבדת דרך קצרה, עצר הנהג, פתח את תא המטען, וקרא לעבר הנוסע: "אפתח את המזודה רק בתנאי אחד - שתתלם לי את מלוא דמי הנסיעה - שלוש מאות שקלים!", ונימק את תביעתו: "הרי אילולא התגנבת לכאן, היית צריך לשכור מונית נוספת ולשלם לה את הסכום!...". הבחור זועק - מתוך המזודה - בקולו הנשנק: "אנא תוציא אותי מכאן, ובע"ה אעשה שאלת חכם בנוגע לחובת התשלום עבור הנסיעה, וככל שיורה לי הרב אעשה...". ובכן, הבחור שוחרר, ובא לשאול האם תביעת הנהג מוצדקת או לא?

תשובה:

הגם שלא נהג הבחור כראוי, מן הדין אינו צריך לשלם לנהג מאומה, משום שלא רק שלא נהנה כלל מנסיעה זו, אלא אף סבל ממנה, ויכול היה ח"ו להסתכן. והרי אף אדם בעולם אינו מוכן לנסוע בצורה כל כך צפופה חנוקה ומסוכנת, וממילא לא ניתן בתשלום עבור נסיעה שכזו. ובכל זאת אמרנו לבחור, שראוי שיתן לנהג המונית ערך נסיעה כזו באוטובוס, מאחר ועל כל פנים נהנה בכך שהגיע על ידי המונית ליעדו.

(אחת שאלתי)

הודעה חשובה לקוראי העלון!!!

בצער רב אנו מודיעים שבשל קשיים כספיים הפסקנו להדפיס את העלון. (העלון יוצא רק במייל). כל מי שרוצה להיות שותף באלפים ורבבות רבים של זכויות יכול לתרום לעלון

שנמשיך ב"ה בהדפסתו.

טלפון לתרומות: 052-7606586

שאו ברכה מאת ה'!

זכות העלון לעילוי נשמת מינטה נקש בת נזימה תנצב"ה

לכל פנייה, מערכת העלון ישא ברכה: ת.ד. 5190 חולון, 03-5590992 (נא להשאיר הודעה וטלפון בתא הקולי), פקס: 03-5584485
למעוניינים שהעלון ישלח להם בדוא"ל, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com